

Rolnummer 2798
Arrest nr. 176/2003 van 17 december 2003

A R R E S T

In zake : de vordering tot schorsing van de artikelen 3, 4, 9 en 10, eerste lid, van het decreet van de Franse Gemeenschap van 27 februari 2003 « tot wijziging van de bepalingen aangaande de studies van de sector van de gezondheidswetenschappen in het decreet van 5 september 1994 tot regeling van de universitaire studies en de academische graden en in de wet van 27 juli 1971 op de financiering van en het toezicht op de universitaire instellingen », ingesteld door R. Collet en anderen.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en A. Arts, en de rechters L. François, P. Martens, R. Henneuse, M. Bossuyt, E. De Groot, L. Lavrysen, A. Alen, J.-P. Snappe, J.-P. Moerman en E. Derycke, bijgestaan door de griffier P.-Y. Dutilleux, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de vordering en rechtspleging*

Bij verzoekschrift dat aan het Hof is toegezonden bij op 9 oktober 2003 ter post aangetekende brief en ter griffie is ingekomen op 10 oktober 2003, hebben R. Collet, wonende te 1040 Brussel, Aduatukersstraat 62, A. Harmansa, wonende te 6020 Dampremy, rue J. Wauters 48-1, M. Leroy, wonende te 7742 Hérinnes-lez-Pecq, chaussée d'Audenarde 157, L. A. Nguyen Minh, wonende te 7500 Doornik, chaussée de Douai 30, A. Nizigiyimana, wonende te 7700 Moeskroen, Molensstraat 13, en E. Rwagasore, wonende te 1200 Brussel, Campanilestraat 39, een vordering tot schorsing ingesteld van de artikelen 3, 4, 9 en 10, eerste lid, van het decreet van de Franse Gemeenschap van 27 februari 2003 « tot wijziging van de bepalingen aangaande de studies van de sector van de gezondheidswetenschappen in het decreet van 5 september 1994 tot regeling van de universitaire studies en de academische graden en in de wet van 27 juli 1971 op de financiering van en het toezicht op de universitaire instellingen » (bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 11 april 2003, tweede uitgave).

Bij hetzelfde verzoekschrift vorderen de verzoekende partijen eveneens de vernietiging van dezelfde decretale bepalingen.

Op de openbare terechtzitting van 26 november 2003 :

- zijn verschenen :
- . Mr. J. Boudry, advocaat bij de balie te Luik, voor de verzoekende partijen;
- . Mr. P. Levert, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Franse Gemeenschapsregering;
- hebben de rechters-verslaggevers R. Henneuse en E. Derycke verslag uitgebracht;
- zijn de voornoemde advocaten gehoord;
- is de zaak in beraad genomen.

De bepalingen van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof met betrekking tot de rechtspleging en het gebruik van de talen werden toegepast.

II. *In rechte*

- A -

Ten aanzien van de ontvankelijkheid

A.1. Aangezien de bijzondere wet van 9 maart 2003 - die bepaalt dat de vorderingen tot schorsing voortaan moeten worden ingesteld binnen drie maanden na de bekendmaking van de aangevochten norm - pas op 21 april 2003 in werking is getreden, zijn de verzoekers van mening dat die - verkorte - termijn enkel van toepassing is op de normen die na 21 april 2003 bekend zijn gemaakt. Tot staving van die stelling wordt aangevoerd, enerzijds, dat de wetgever in geen enkele overgangsmaatregel heeft voorzien en, anderzijds, dat hij geen afbreuk heeft willen doen aan

de rechten die de verzoekers, wat de termijnen betreft, ontleenden aan de wetgeving die van toepassing was op het ogenblik van de bekendmaking van het decreet dat zij aanvechten.

A.2. Tot staving van hun belang om in rechte te treden, voeren de verzoekers hun hoedanigheid aan van student die voor het lopende academiejaar is ingeschreven voor de laatste proef van het doctoraat in de geneeskunde aan de « Université catholique de Louvain ».

Zij stellen dat zij, in hun hoedanigheid van studenten die toen waren ingeschreven in het eerste jaar van het doctoraat geneeskunde, voor het academiejaar 1999-2000, onder de vroegere regeling geen enkele beperking opgelegd kregen inzake de toegang tot de studie van de derde cyclus van de sector gezondheidszorg.

De bepalingen die zij betwisten, wijzigen die situatie op een tweevoudige en nadelige manier. Enerzijds, is de toegang tot die derde cyclus voortaan niet alleen afhankelijk van het diploma van doctor in de geneeskunde, maar ook van het verkrijgen van een bijzonder getuigschrift. Anderzijds, is als overgangmaatregel voorzien in een voorrangsregeling voor het toekennen van die getuigschriften, regeling waarvan zij uitgesloten zouden zijn vermits zij zich niet in een van beide situaties kunnen bevinden waarop die voorrangsregeling van toepassing is.

Zij lopen dus het risico dat na hun doctoraat hun inschrijving voor die derde cyclus wordt geweigerd.

De middelen aangevoerd tot staving van de vordering tot schorsing

A.3.1. De eerste twee middelen zijn afgeleid uit de schending van de artikelen 10, 11 en 24, § 4, van de Grondwet.

In wezen wordt in die middelen kritiek geuit op het feit dat de aangevochten bepalingen van het decreet de studenten die in het eerste jaar van de tweede cyclus (doctoraat) zijn ingeschreven vóór het academiejaar 2000-2001, en diegenen die gedurende of na datzelfde academiejaar zijn ingeschreven, ten onrechte op een identieke manier behandelen, terwijl die twee categorieën van studenten zich, op het vlak van de vooruitzichten inzake toegang tot de studie van de derde cyclus, in een fundamenteel verschillende situatie zouden bevinden.

In tegenstelling met de studenten van de tweede categorie hadden die van de eerste categorie - zoals zulks het geval is voor de verzoekers - in het verleden immers nooit beperkingen inzake toegang ondergaan : artikel 14, § 2bis, verklaarde immers de bij het decreet van 25 juli 1996 opgelegde toegangsbeperkingen niet-toepasselijk op die studenten.

A.3.2. In het eerste middel wordt kritiek geuit op die identieke behandeling met betrekking tot de artikelen 3 en 9 van het decreet van 27 februari 2003. Door het verkrijgen van een bijzonder getuigschrift toe te voegen aan de enige voorwaarde die vroeger vereist was om zich voor de derde cyclus in te schrijven - doctor in de geneeskunde zijn -, « beschamen [die bepalingen] de gewettigde verwachtingen » van de verzoekers en zouden zij volgens hen « het effect van een retroactieve norm » hebben. De verzoekers merken onder meer op dat in de parlementaire voorbereiding daarover geen enkele verklaring wordt gegeven en zij zijn van mening dat een dergelijk terugwerkend effect niet kan worden verantwoord.

A.3.3. In het tweede middel wordt kritiek geuit op de hierboven vermelde identieke behandeling, maar met betrekking tot de overgangsbepaling vervat in artikel 10, eerste lid, van hetzelfde decreet.

Voor de toekenning van de voormelde getuigschriften voorziet artikel 10, eerste lid, in niet-gedifferentieerde voorrangsregels, terwijl, volgens de verzoekers, de situaties waarop die voorrangsregeling van toepassing is, enkel betrekking kunnen hebben op de studenten die in het eerste jaar van het doctoraat zijn ingeschreven voor het academiejaar 2000-2001, met uitsluiting derhalve van de studenten die, zoals de verzoekers, waren ingeschreven voor het jaar 1999-2000. Derhalve zouden de verzoekers van rechtswege worden beschouwd als « andere kandidaten » in de zin van artikel 10, eerste lid, met als gevolg dat zij ambtshalve op de derde rij worden geplaatst van de studenten die een toegangsgetuigschrift aanvragen. Door de bekritiseerde identieke behandeling zou de gemeenschapswetgever het gelijkheidsbeginsel schenden, aangezien hij « voorrangsregels [zou hebben uitgevaardigd] waarvan hij niet kan ontkennen dat zij nadeel berokkenen aan studenten die, door toedoen van de wetgever, nooit de mogelijkheid hebben gehad zich op de eerste of de tweede rij te plaatsen ».

A.4. Het derde en laatste middel is eveneens afgeleid uit de schending van de artikelen 10, 11 en 24, § 4, van de Grondwet.

Door de studenten die in het eerste jaar van het doctoraat zijn ingeschreven tijdens het academiejaar 1999-2000 als « andere kandidaten » te beschouwen in de zin van artikel 10, eerste lid (cf. A.3.3), behandelt dat artikel twee wezenlijk verschillende categorieën van studenten op een identieke manier.

Terwijl de voormelde studenten nooit de mogelijkheid hebben gehad de adviezen of getuigschriften te krijgen waarvan de voorgeschreven voorrangregeling afhankelijk is, zouden de andere studenten die als « andere kandidaten » zullen worden beschouwd, van hun kant als dusdanig worden beschouwd om reden dat zij niet de voorwaarden voor de uitreiking ervan hebben vervuld, wat heel verschillend is. Die identieke behandeling zou tot gevolg hebben dat de concurrentie die de verzoekers moeten verdragen, nog groter zal worden, en kan niet redelijkerwijze worden verantwoord.

Ten aanzien van het risico van een moeilijk te herstellen ernstig nadeel

A.5.1. De verzoekers zetten achtereenvolgens de redenen uiteen waarom het mogelijke nadeel ernstig en moeilijk te herstellen zou moeten worden geacht; bovendien zou het nadeel volgens hen ook van morele aard zijn.

A.5.2. Tot staving van de ernst van het nadeel wijzen de verzoekers op het feit dat hen de toegang tot de studie van de derde cyclus zou worden geweigerd, niettegenstaande het behalen van de graad van doctor in de geneeskunde; dat nadeel zou des te ernstiger zijn daar op die manier niet één maar verscheidene jaren verloren zouden gaan. Aangezien blijkt dat slechts 280 van de 330 studenten die het diploma van doctor in de geneeskunde zullen behalen op het einde van het lopende academiejaar, toegang zouden kunnen krijgen tot de studie van de derde cyclus, zouden dus 50 van die gediplomeerden buitenspel worden gezet, onder wie « heel waarschijnlijk » de verzoekers. Bovendien wordt opgemerkt dat de terugkeer naar de vroegere situatie, behoudens vernietiging, onmogelijk is vermits de in artikel 10 van het decreet bedoelde getuigschriften en toelatingen - die het mogelijk maken uit de residuele categorie te stappen die bij die bepaling wordt ingesteld - niet meer kunnen worden uitgereikt.

A.5.3. Het nadeel zou ook van morele aard zijn. Hoewel de voortzetting van de studie geneeskunde een onderneming van lange adem is, stellen de verzoekers vast dat, na afloop daarvan, de decreetgever de vroeger gegeven verzekering dat zij niet zouden worden onderworpen aan de beperking van de toegang tot de studie van de derde cyclus, opnieuw in het geding brengt. Er zou inbreuk worden gemaakt op de vrije keuze van een beroepsactiviteit, die in de Grondwet verankerd is.

A.5.4. Met betrekking tot het moeilijk te herstellen nadeel wijzen de verzoekers, naast de elementen die hierboven zijn vermeld tot staving van het ernstig karakter ervan, op het feit dat, in geval van vernietiging van de bestreden bepalingen, de terugkeer naar de vroegere toestand « uiterst moeilijk, zo niet onmogelijk » zou zijn. Enerzijds, zou waarschijnlijk inbreuk moeten worden gemaakt op de rechten van andere studenten die logischerwijze de toepassing van de aangevochten bepalingen zouden hebben genoten. Anderzijds, naast het risico dat beroepen zouden worden ingesteld door die studenten van wie de situatie zou worden herzien, zou de uitvoering van een vernietigingsarrest voor de onderwijsinstellingen grote problemen inzake toepassing met zich meebrengen.

De verzoekers merken ook op dat de aangevochten bepalingen reeds rechtsgevolg hebben vanaf het huidige academiejaar en dat over de toegang tot de derde cyclus van de studenten die op het einde van dit academiejaar 2003-2004 het diploma van doctor zullen behalen, zou kunnen worden beslist alvorens het Hof over het beroep tot vernietiging uitspraak zal hebben gedaan. Bovendien, zelfs al heeft de Regering de werkingsregels van de universitaire commissies bedoeld in het nieuwe artikel 14, § 2, van het decreet nog niet aangenomen, « is het toch waarschijnlijk dat die commissies de toegangsaanvragen zullen ontvangen vanaf het einde van dat academiejaar 2003-2004 ».

- B -

B.1.1. Artikel 6 van de bijzondere wet van 9 maart 2003 tot wijziging van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof vulde artikel 21 van deze laatste wet aan met een tweede lid, luidend als volgt :

« In afwijking van artikel 3, zijn de verzoekschriften tot schorsing slechts ontvankelijk wanneer zij worden ingediend binnen een termijn van drie maanden na de bekendmaking van de wet, het decreet of de in artikel 134 van de Grondwet bedoelde regel. »

B.1.2. Die bepaling was het gevolg van een amendement dat in de Senaat werd ingediend en dat als volgt werd verantwoord :

« [...] Uit haar aard is de schorsingsprocedure een spoedprocedure, die ook van het Arbitragehof een bijzondere diligentie vergt (*cf.* het vereiste van artikel 23, volgens hetwelk het Hof ‘onverwijld’ uitspraak dient te doen). In die omstandigheden lijkt het dan ook raadzaam ook van de verzoekers tot schorsing enige diligentie te vragen, en niet toe te laten dat tot het einde van de termijn van zes maanden wordt gewacht om een schorsing te vorderen. » (*Parl. St.*, Senaat, 2001-2002, nr. 2-897/4, amendement nr. 45, pp. 10-11)

B.2.1. De bijzondere wet van 9 maart 2003 is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 11 april 2003 (eerste uitgave). Bij ontstentenis van een bijzondere bepaling is zij derhalve in werking getreden op 21 april 2003.

B.2.2. De verzoekers vorderen de schorsing van de artikelen 3, 4, 9 en 10, eerste lid, van het decreet van de Franse Gemeenschap van 27 februari 2003 « tot wijziging van de bepalingen aangaande de studies van de sector van de gezondheidswetenschappen in het decreet van 5 september 1994 tot regeling van de universitaire studies en de academische graden en in de wet van 27 juli 1971 op de financiering van en het toezicht op de universitaire instellingen ». Dat decreet is bekendgemaakt in het *Belgisch Staatsblad* van 11 april 2003 (tweede uitgave), zijnde dezelfde dag als die waarop de bijzondere wet van 9 maart 2003 is bekendgemaakt. De verzoekers waren derhalve ervan verwittigd dat, krachtens de bijzondere wet van 9 maart 2003, vanaf 21 april 2003 een vordering tot schorsing van het bestreden decreet slechts ontvankelijk was wanneer zij werd ingesteld binnen een termijn van drie maanden na de bekendmaking ervan.

B.2.3. Nu de vordering tot schorsing is ingesteld op 9 oktober 2003, is de in artikel 21, tweede lid, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof bedoelde termijn verstreken.

B.2.4. De vordering tot schorsing is derhalve onontvankelijk.

Om die redenen,

het Hof

verwerpt de vordering tot schorsing.

Aldus uitgesproken in het Frans en het Nederlands, overeenkomstig artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 17 december 2003.

De griffier,

De voorzitter,

P.-Y. Dutilleux

M. Melchior